

eul_wid: rhg-au

Ἀνώνυμος ῥητορικὸς λόγος · Rhetorical Treatise Anonymous

On Figures

Περὶ σχημάτων

Period: Ῥωμαϊκὴ [Roman](#)
Dialect: Κοινὴ τεχνικὴ [Technical Koine](#)
Domain: Ῥητορικὴ [Oratory](#)
Format: Λόγος [Oration](#)

- 3.171. (1t) ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ. Σχημά ἐστιν ἀμάρτημα μετὰ λόγου πεποιημένον. ἔστι δὲ διπλοῦν, ἡγουν λόγου καὶ συντάξεως. εἰσὶ δὲ ὅκτῳ τῆς συντάξεως, πρόληψις, σύλληψις, ζευγμα, σύνθεσις, ἀντίπτωσις, ἐπιφώνημα, πρόσθεσις, συνεκδοχή. Πρόληψις ἐστὶν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος τῷ ὅλῳ ἐν αὐτοῦ μέρεσι διηρημένῳ, οἷον ἀετοὶ πέτανται, οὗτος ἄνωθεν, ἐκεῖνος κάτωθεν. ἐν τῇ προλήψει ζητοῦνται εἴ. τὸ ὅλον, τὰ μέρη τοῦ ὅλου, ἡ ἀπόδειξις τῶν μερῶν, ἡ ιδιότης ἥτοι τὸ ῥῆμα, καὶ ἡ τάξις. διπλὴ ἐστὶν ἡ πρόληψις, ἐν νῷ καὶ ἐν γράμματι, ἡγουν σῶα καὶ ἀτελής, τουτέστιν ἐν τινι σιωπῳσά τινα. καὶ σῶα ἐστὶν ἡγουν ἡ ἐν νῷ καὶ ἐν γράμματι, ἐν ἧ τὰ εἴ ζητούμενα, οἷον ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Πομπεῖος μάχονται, εἷς ὅπλοις, ἕτερος δόλῳ. ἡ ἔλλειψις ἐστὶν, ἐν ἧ σιωπῶνται τινα, οἷον οἱ ἄνθρωποι φθοноοῦσιν ἕτερος ἑτέρῳ. Σύλληψις ἐστὶ συναθροισμὸς διαφόρων λέξεων ὑπὸ πληθυντικῆς ιδιότητος. ἐν τῇ συλλήψει ζητεῖται εἴ, λέξεις συλλαμβάνουσα, λέξεις συλλαμβανομένη, ἡ ιδιότης ῥήματος ἢ ἐπιθέτου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, σύνδεσμος, ἡ ιδιότης ἰσάζουσα μετὰ τῆς λέξεως τῆς συλλαμβανούσης. κατὰ δ' τρόπους γίνεται ἡ σύλληψις, ἐν γένει, ἐν ἀριθμῷ, ἐν προσώπῳ, ἐν πτώσει. ἐν γένει τὸ γένος τὸ ἀρσενικὸν συλλαμβάνει τὸ θηλυκὸν καὶ τὸ οὐδέτερον, οἷον ὁ ἔριφος καὶ ἡ αἶξ καὶ τὸ ἀρνίον μέλανες.
- 3.172 τὸ θηλυκὸν συλλαμβάνει τὸ οὐδέτερον, οἷον ἡ ὄρνις καὶ τὸ ὑποζύγιον ἰσχυραὶ ἢ στεραιαί. ἀλλ' ἐνίστε μὲν συλλαμβάνεται τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν διὰ τοῦ οὐδετέρου τῇ αἰτίᾳ τῆς μείζονος σημασίας, οἷον ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή καὶ τὰ ζῳά εἰσι λευκά. ἐν ἀριθμῷ ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς συλλαμβάνει ἐνικόν, οἷον οἱ στρατιῶται καὶ ὁ τριβοῦνος πολέμοῦσιν. ἐν προσώπῳ τὸ πρῶτον μὲν πρόσωπον συλλαμβάνει δεῦτερον καὶ τρίτον, οἷον ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ὁ Νικόλαος βουλόμεθα· τὸ δὲ δεῦτερον συλλαμβάνει τὸ τρίτον, οἷον καὶ σὺ καὶ ὁ Φραγκίσκος ὑπνεῖτε. ἐν πτώσει ἡ ὀνομαστικὴ συλλαμβάνει ἑτέραν πτώσιν μετὰ προθέσεως, οἷον ὁ ἵππος μετὰ τοῦ ὄνου τρέχουσιν. ἔστι δὲ διπλὴ ἡ σύλληψις, ὁμοία καὶ ἀνομοία. ὁμοία ἐστίν, ἥτις γίνεται ἐν ὁμοίαις πτώσεσιν, οἷον ἐγὼ καὶ ὁ Ἀντώνιος λέγομεν· ἡ ἀνομοία, ἥτις γίνεται ἐν ἀνομοίαις λέξεσιν, οἷον ὁ Ἀνδρέας μετ' ἐμοῦ φεύγομεν. Ζευγμά ἐστὶν μιᾶς ιδιότητος ἀπόδοσις ἐν διαφόροις λέξεσιν, οὕτως, ὡς μεθ' ἐνὸς ἐξισάζοντος, οἷον τῶν φίλων καὶ τοῦ ῥηγὸς μαχομένου, ἢ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ ῥηγὸς μαχομένου. ἐν τῷ ζευγματι ζητεῖται δ'. διάφορα οὐσιώδη ὀνόματα, σύνδεσμος, ἡ ιδιότης, καὶ αὐτὴ ἡ ιδιότης, ἰσάζουσα μετ' ἐκείνου, ᾧτινι ὡς προτέρῳ ἀποδίδεται, καὶ ἀνισάζουσα ἀπ' ἐκείνου, ᾧτινι ὡς ὑστέρῳ ἀποδίδεται. ἐν τρισὶ παρεπομένοις γίνεται τὸ ζευγμα, ἐν προσώπῳ, ἐν γένει, ἐν ἀριθμῷ. τριπλοῦν ἐστὶ τὸ ζευγμα, ἀπὸ τοῦ ἄνω προτέρου, ἀπὸ τοῦ

μέσου, ἀπὸ τοῦ κατωτέρου. ἀπὸ τοῦ προτέρου, ἐν ᾧ ἡ ιδιότης προτίθεται, οἷον λέγω ἐγὼ καὶ σύ· ἀπὸ τοῦ μέσου, οἷον ἐγὼ λέγω καὶ σύ· ἀπὸ τοῦ κατωτέρου, οἷον ἐγὼ καὶ σὺ λέγω. Σύνθεσίς ἐστιν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος ἐνὶ ἣ πολλοῖς συμπεπλεγμένοις, οὐκ αἰτία φωνῆς, ἀλλὰ τῆς σημασίας, οἷον τὸ μέρος εἰς μερίδας ἔκοπτον, καὶ ὁ Σκιπίων καὶ ὁ Λαίλιος ἐθαύμαζον.

3.173

τρία ζητεῖται ἐν τῇ συνθέσει, ἐν ὑποκείμενον ἢ πλείονα συμπεπλεγμένα, ἡ ιδιότης, ἡ ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος ἰσάζουσα μετὰ τῆς σημασίας, καὶ ἀνισάζουσα μετὰ τῆς φωνῆς, οἷον ἡ πενία κακόν. γίνεται δὲ ἡ σύνθεσις ἐν γένει καὶ ἐν ἀριθμῷ, οἷον τὸ πλήθος βαδίζουσιν, ὁ Σκιπίων καὶ ὁ Λαίλιος λέγουσι, καὶ ἡ πενία κακόν. Ἀντίπτωσίς ἐστιν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος, πτώσις ἀντὶ πτώσεως. τρία ζητεῖται ἐν ἀντιπτώσει, ἐν ὑποκείμενον, ἡ ιδιότης, καὶ ὅτι ἡ πτώσις ἀντὶ πτώσεως τίθεται, οἷον τὴν πόλιν ἣν βλέπω, ὑμετέρα ἐστίν. Ἐπιφωνήμά ἐστιν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος τινὶ πράγματι δεικνυμένῳ διὰ τοῦ δεικνύοντος, οἷον ἐγὼ ὁ Βιργίλιος ψάλλω. ἐν τῷ ἐπιφωνήματι δ' ζητεῖται, πρᾶγμα ἐπιφωνοῦν πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου, πρᾶγμα ἐπιφωνηθέν, ἀπουσία συνδέσμου, ἡ ιδιότης τοῦ ῥήματος πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου. Πρόσθεσίς ἐστιν ἄμεσος σύζευξις οὐσιωδῶν, οἷον ὁ Καῖσαρ ἀνὴρ ἰσχυρός. ἐν τῇ προσθέσει ζητεῖται τρία, λέξις προστιθεῖσα, λέξις προστιθεμένη, ὅ ἐστιν ἀποδομένη, ἡ ιδιότης, οἷον ζῶν ὁ ἄνθρωπος περιπατεῖ. γίνεται δὲ ἡ πρόσθεσις ἐν τρισὶ τρόποις, πρῶτον αἰτία τοῦ γενικοῦ συνεσταλμένου, οἷον ζῶν ὁ ὄνος περιπατεῖ, δεύτερον τοῦ ὁμωνύμου μετατιθεμένου, οἷον ὁ κύων ἄστρον λάμπει, τρίτον τῆς ιδιότητος ἀποδομένης, οἷον ὁ Ὅμηρος ἄνθρωπος ἰσχυρός. Συνεκδοχή ἐστιν, ὅταν ἡ ιδιότης τοῦ μέρους ἀποδοθῇ τῷ ὅλῳ, οἷον ὁ αἰθίοψ ἐστὶ λευκὸς τοὺς ὀδόντας. τρία ζητεῖται ἐν τῇ συνεκδοχῇ, τὸ ὅλον, τὸ μέρος, ὅποιον πάντοτε γίνεται, ἐν αἰτιατικῇ πτώσει, ἡ ιδιότης, οἷον ἡ γυνὴ κεκομμένη τὴν χεῖρα.